

Leif E. A. Michelsen:

Inntrykk fra engelsk sjakkliv under krigen.

Leif E. A. Michelsen

Sommeren 1942 kom jeg til London som flyktning. Vinteren 1941—42 hadde jeg tilbrakt i Stockholm, hvor gamle og nye bekjenskaper blant svenske sjakkvenner hadde bidradd til å gjøre oppholdet hyggelig for meg. Jeg får vel derfor si at jeg til en viss grad så fram til å møte mer kjente størrelser fra sjakkens verden, som jeg ikke tidligere hadde fått høve til å treffe.

Det første inntrykket ble en skuffelse i så måte. Etter at jeg var kommet i arbeid, og begynte å finne meg til rette i verdensbyen, fant jeg fort ut at de mer kjente sjakkklubbene, hvor stor-spillerne brukte å møtes, hadde nedlagt sin virksomhet under krigen. Heller ikke de mindre, lokale klubbene var i virksomhet. Sannsynligvis var medlemmene enten trukket i uniform, eller det forserte krigsarbeidet levnet ikke fritid nok til å dyrke gamle hobbies.

Selv sjakktidsskriftene var vanskelig å få fatt i. Til sist oppdaget jeg en liten bokhandel som hadde spesialisert seg som «sjakksalong», og hvor en fikk tak i både spillemateriell, litteratur og de månedlige heftene av «Chess» og «British Chess Magazine».

Gjennom det siste fant jeg

adressen på den store korrespondanse-sjakk organisasjonen, hvor jeg snart ble et ivrig medlem. Jeg har inntrykk av at postsjakken i England likesom det er skjedd her hjemme har vunnet massevis av tilhengere under krigen. I lang tid var det faktisk nesten den eneste måten å finne seg motspillere av noen spillestyrke.

Stockholm har jo sine «sjakksalonger», og det samme var tilfelle med London før krigen. — Sjakksalongen «Gambit» lå midt i selve London City, og var fra gammelt av møtested for sjakkspillere av enhver spillestyrke, uten hensyn til klubb eller nasjon. Mangt et drabelig slag er her utkjempet på de 64 feltene, og utallige er de kopper te som er inntatt til forsterkning under striden. Det er kanskje naturlig i den forbindelsen å nevne at for norske sjakkspillere i England vil det alltid være et svært handicap at det ikke er råd å få kjøpt seg en kopp anstendig kaffe, til tross for at kaffe var urasjonert. — Nå, den tradisjonsrike «Gambit» ble rammet under flyangrepet mot London i septemberdagene 1940, og først ut på høsten 44 var den igjen i stand til å ta imot sine gamle venner.

Det norske handelsdepartementet og de forskjellige norske sjømannsorganisasjonene i London gikk sammen om å starte en «Sjømannsorganisasjonenes Velferdskomité», som satte i gang alle slags tiltak for de norske gutta fra handelsflåten, fra gratis kino-

forestillinger og dans til omvisninger og sjakk-kvelder på de norske hotellene. Etter hvert fant ilder og fler norske sjakkspillere fram til våre ukentlige sjakkkvelder. Der ble til sist så mange at vi startet vårt eget «Norsk Bridge- og Sjakklag i London», som ble en meget populær institusjon. Mot slutten var det nok så at bridge'en hadde tatt fullstendig juven fra sjakken.

Innen den tiden hadde vi utrettet atskillig. Gjennom den engelske «Fagforeningenes Sjakkklubb» ble vi invitert til å være med i en lagturnering, en innbydelse som vi med glede tok imot. Der startet 6 lag à 8 mann, Østerrike, Tyskland, Tsjekkoslovakia, Norge, England og et kombinert lag fra andre nasjoner. Tsjekkerne viste seg å være de sterkeste og la beslag på førsteplassen. Dernest kom nordmennene, som tapte for tsjekkerne, men seiret over alle de øvrige, og på tredjeplassen fulgte England.

Mange norske spillere samlet seg om laget gjennom disse matsjener, og en tid hadde våre ukentlige sjakkkvelder på det norske «Shaftesbury Hotel» en ganske god, fast tilslutning.

Etter hvert kom de ordinære britiske klubbene mer i gang igjen. Det var i grunnen gjennom korrespondansesjakken jeg personlig kom i kontakt med de større klubbene. Også B. C. C. A. (British Correspondence Chess Association) tok til å arrangere matsjer «over bordet» mot andre lag. Jeg hadde gjort det ganske godt i mine første forsøk i korrespondanse-sjakk, bl. a. fikk jeg skjønnhetspremien i en «Handi-

cap»-turnering for mitt første parti, og senere oppnådde jeg å vinne 1ste premie i «Premier»-klassen i min gruppe. Dette siste er den eneste måten å kvalifisere seg til å delta i «Championship»-turneringen, hvor der starter 10 spillere, de 6 beste fra foregående år samt gruppevinnerne i Premier-klassen.

På bakgrunnen av disse resultatene ble jeg plasert ganske høyt oppe i mine første matsjer. Den mest spennende av disse som jeg tok del i var mot «West London Chess Club», som vel må regnes for å være Englands sterkeste klubb, kanskje unntatt korrespondanse-klubben. Det var i det minste en faretruende serie navn som møtte oss da vi gikk langs spillebordet og leste av på kortene for hvert brett før kampen skulle begynne. Nokså mange norske lesere vil ha respekt for følgende av våre motspillere: Sir G. Thomas, Tartakower, Sergeant, O. D. Alexander, Dr. Friedman m. fl. Det er kanskje naturlig at jeg hadde litt lampefeber, da jeg selv ble plasert på 2net bord, bare med fjorårets korrespondanse-champion foran meg. På motspillerens kort sto skrevet Tartakower. Dessverre uteble han, så neste mann rykket opp, og jeg mistet min sjanse til å møte den kjente stormesteren. Det ble en meget spennende matsj, og det lyktes oss å beseire våre farlige motstandere 11—9. Jeg var stolt over å inkassere en vinst selv.

Sammen med Hampstead Chess Club hadde West London samlet en rekke av kjente spillere fra kontinentet. Jeg har alt nevnt Tartakower (eller Chauvet, som

han kalte seg under oppholdet i England). Han var kaptein i den franske armé, men fikk atskillig tid til å spille sjakk. Han var i ypperlig vigør, og leverte også flere utmerkede simultanoppvisninger. Mieses var en annen av de kjente størrelsene. Han stod vel ikke lenger i sin ungdoms fulle kraft, — han fylte 80 år under mitt opphold i England —, men var fremdeles like aktiv og ivrig som sjakkspiller. Englands egen «grand old man» i sjakkspillet, Sir George Thomas, var også stadig deltager, og holdt sin topplass, hvor han var med. En av de kommende storspillere er sikkert den før nevnte korrespondanse-champion, mr. Hooper, som er ganske ung. En annen fremtidig størrelse ble mr. Sergeant regnet for å være.

Et smertelig tap for britisk sjakk var den kvinnelige verdensmester mrs. Stevenson's — bedre kjent som miss Vera Menchiks —, død. Hun omkom under et tysk fly-angrep februar 1944. I den siste tiden var hun ikke så aktiv sjakkspiller, men hadde like til sin død stillingen som redaktør av partiavdelingen i det velkjente tidsskriftet «Chess».

Krigsårene rev forresten bort flere av de kjente mestere. Lasker døde 1941, Capablanca 1942, Spielman i 1943 og Marshall 1944. Alle disse ble snart kjent i England. Sjakklivet under krigen stod ellers stille også i de fleste andre land. Bare i Syd-Amerika, Spania og dels i Sverige foregikk en del turneringer. Og så får en selvsagt ikke glemme Sovjetunionen, hvor sjakkspillet står i en særstilling. Det ble fortalt i Eng-

land at en russisk soldat kunne gjøre regning med 1 måneds permisjon dersom han søkte om å få ta del i en sjakkturnering. Også her la krigsutbruddet en demper på aktiviteten, men det varte ikke så lenge før det tok til å komme sjakknyheter fra Sovjet igjen. — Botwinnik har klart å holde lederstillingen sin ubestridt, og kan vel ikke nektes retten til å bli den neste utfordrer til verdensmester-titlen. Ellers er den store jevnheten blant mesterne fremdeles påfallende.

Også fra U. S. A. kom nyheter om en del begivenheter, men det lot til at aktiviteten ikke var på høyden.

Vi så i England at amerikanerne arrangerte en turnering for sjakkspillere i styrkene, en turnering som var meget jevnspilt og ikke avgjort før i siste runde. Også de britiske og franske soldatene innførte sjakk i styrkene, og der forekom også matcher mellom sivile og militære.

De dårlige lokalforholdene gjorde det vanskelig å få noe virkelig inntrykk av virksomheten i sjakkverdenen. London var jo, som en vil forstå, noe av et sentrum for internasjonale mestere under krigen. Allikevel ville en ventet en livligere aktivitet.

Som en hilsen fra britiske sjakkspillere har jeg med meg en innbydelse til en korrespondanse-landskamp Norge—England, når det norske sjakklivet er kommet i gang på ny.

Leif E. A. Michelsen har senere oversendt oss noen livlige partier fra sitt Englandsopphold, som vi bringer i neste nummer.